

FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
PARLAMENT FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

PRIJEDLOG ZAKONA
O ODGOVORNOSTI NOSILACA JAVNIH FUNKCIJA ZA
ISTINITOST SLUŽBENIH INFORMACIJA

Radni tekst za razmatranje i upućivanje u parlamentarnu proceduru

Sarajevo, septembar 2026. godine

NAPOMENA O STATUSU DOKUMENTA

Ovaj dokument predstavlja radni prijedlog zakonskog teksta. Prije formalnog upućivanja u parlamentarnu proceduru potrebno je pribaviti stručno mišljenje o ustavnom osnovu, usklađenosti sa Evropskom konvencijom o ljudskim pravima, odnosu prema Zakonu o prekršajima Federacije Bosne i Hercegovine i procesnim ovlaštenjima organa predviđenih ovim zakonom.

Osnovna namjera prijedloga nije sankcioniranje političkih mišljenja, kritike, obećanja ili procjena, nego stvaranje odgovornosti za svjesno ili krajnje nepažljivo iznošenje konkretnih, provjerljivih i neistinitih činjenica u vezi sa vršenjem javne funkcije.

ZAKON

o odgovornosti nosilaca javnih funkcija za istinitost službenih informacija

I. OPĆE ODREDBE

Član 1.

(Predmet zakona)

Ovim zakonom uređuju se načela istinitog javnog informiranja nosilaca javnih funkcija Federacije Bosne i Hercegovine, odgovornost za iznošenje neistinitih službenih informacija, način podnošenja i prethodne provjere prijava, pravo na ispravku ili povlačenje izjave, pokretanje prekršajnog postupka, sankcije, javni registar pravosnažnih odluka i druga pitanja od značaja za primjenu ovog zakona.

Član 2.

(Cilj zakona)

Cilj ovog zakona je jačanje odgovornosti nosilaca javnih funkcija, zaštita prava građana na tačno informiranje o radu organa vlasti i korištenju javnih sredstava, očuvanje povjerenja u institucije i podizanje standarda javne odgovornosti, uz puno poštivanje slobode izražavanja i pluralizma političke debate.

Član 3.

(Načela primjene)

Odredbe ovog zakona primjenjuju se u skladu sa načelima zakonitosti, proporcionalnosti, presumpcije nevinosti, zaštite slobode izražavanja, prava na pravičan postupak, političkog pluralizma i zabrane zloupotrebe postupka u svrhu političkog pritiska.

U slučaju sumnje da li određena izjava predstavlja činjenicu ili političko mišljenje, prednost se daje zaštiti slobode izražavanja.

Član 4.

(Značenje pojmova)

Pojedini izrazi u smislu ovog zakona imaju sljedeće značenje:

- 1) „nosilac javne funkcije“ je osoba iz člana 5. ovog zakona;
- 2) „službena informacija“ je javno iznesena tvrdnja nosioca javne funkcije koja se neposredno odnosi na rad organa, odluke, javna sredstva, službene podatke, izvršenje propisa, javne projekte ili rezultat rada organa u kojem ta osoba vrši funkciju;
- 3) „činjenična tvrdnja“ je izjava čija se istinitost ili neistinitost može objektivno provjeriti;
- 4) „javna izjava“ je izjava data putem medija, konferencije za štampu, sjednice otvorene za javnost, službene internet stranice ili profila, društvenih mreža, javnog skupa, saopćenja ili drugog kanala kojim se informacija čini dostupnom javnosti;

5) „ispravka“ je jasno, potpuno i nedvosmisleno objavljivanje tačne informacije uz priznanje da je prethodno iznesena informacija bila netačna ili nepotpuna;

6) „povlačenje izjave“ je jasno i nedvosmisleno javno saopćenje da se ranije iznesena tvrdnja povlači i da se više ne tvrdi kao činjenica.

II. OSOBE NA KOJE SE ZAKON PRIMJENJUJE

Član 5.

(Obuhvaćene osobe)

Ovaj zakon primjenjuje se na nosioce javnih funkcija na nivou Federacije Bosne i Hercegovine, i to:

1) predsjednika i potpredsjednike Federacije Bosne i Hercegovine;

2) premijera, zamjenike premijera i ministre u Vladi Federacije Bosne i Hercegovine;

3) zastupnike i delegate u Parlamentu Federacije Bosne i Hercegovine, kada javno iznose službene informacije u vezi sa vršenjem funkcije ili radom organa vlasti;

4) rukovodioce federalnih organa uprave i federalnih upravnih organizacija;

5) direktore i druge rukovodioce federalnih fondova, zavoda, agencija i drugih pravnih osoba kojima je osnivač Federacija Bosne i Hercegovine, u dijelu koji se odnosi na raspolaganje javnim sredstvima i obavljanje javnih ovlaštenja;

6) savjetnike nosilaca izvršnih funkcija kada javno istupaju u službenom svojstvu.

Član 6.

(Teritorijalni i institucionalni obuhvat)

Ovim zakonom ne uređuje se odgovornost nosilaca javnih funkcija kantona, gradova i općina, osim ako posebnim federalnim propisom i u skladu sa ustavnom podjelom nadležnosti nije drugačije određeno.

Odredbe ovog zakona ne primjenjuju se na osobe koje nastupaju isključivo u svojstvu kandidata, člana političke stranke ili privatne osobe, osim ako istovremeno koriste autoritet javne funkcije ili službene podatke organa vlasti.

III. PREKRŠAJ NEISTINITE SLUŽBENE INFORMACIJE

Član 7.

(Osnovni prekršaj)

Nosilac javne funkcije čini prekršaj ako javno iznese konkretnu, objektivno provjerljivu i materijalno značajnu službenu informaciju koja je neistinita, a pri tome zna da je neistinita ili postupa sa očiglednim zanemarivanjem službenih podataka i činjenica koje su mu bile dostupne.

Za postojanje prekršaja nije dovoljno samo utvrditi da je izjava bila netačna; mora biti utvrđen i stepen odgovornosti iz stava 1. ovog člana.

Član 8.

(Posebno relevantne oblasti)

Pri ocjeni materijalne značajnosti iz člana 7. ovog zakona naročito se uzimaju u obzir informacije koje se odnose na:

- 1) budžet, javne prihode i javnu potrošnju;
- 2) javno zaduženje, garancije i obaveze;
- 3) vrijednost i realizaciju javnih investicija i infrastrukturnih projekata;
- 4) broj zaposlenih, korisnika prava ili obim javnih usluga;
- 5) socijalna, zdravstvena, boračka, penzijska i druga javna davanja;
- 6) donošenje, stupanje na snagu i izvršenje zakona, uredbi, odluka i drugih propisa;
- 7) statističke i druge službene podatke;
- 8) raspolaganje javnom imovinom;
- 9) javne nabavke, subvencije i grantove;
- 10) rezultate rada organa i izvršenje javno preuzetih obaveza.

Član 9.

(Isključenja)

Prekršajem iz ovog zakona ne smatraju se:

- 1) politička mišljenja i vrijednosni sudovi;
- 2) politička kritika vlasti, opozicije, institucija ili javnih politika;
- 3) izborna i druga politička obećanja;
- 4) procjene, prognoze i predviđanja budućih događaja koja su kao takva predstavljena;
- 5) satira, humor i očigledno retoričko pretjerivanje;
- 6) izjava koja predstavlja razumno tumačenje nepotpunih ili spornih podataka;
- 7) nenamjerna greška, lapsus ili pogrešno navođenje bez materijalnog značaja, naročito kada je odmah ispravljeno;
- 8) izjava zasnovana na službenom dokumentu ili podatku za koji je nosilac javne funkcije imao opravdan razlog vjerovati da je tačan.

Član 10.

(Standard dokazivanja)

Teret dokazivanja činjenica na kojima se zasniva zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka je na ovlaštenom organu.

Odgovornost se ne može zasnovati na pretpostavci, političkoj ocjeni ili samoj činjenici da se druga osoba ili institucija ne slaže sa izjavom.

Svaka razumna sumnja u postojanje obilježja prekršaja cijeni se u korist prijavljene odnosno okrivljene osobe.

IV. PRAVO NA ISPRAVKU ILI POVLAČENJE IZJAVE

Član 11.

(Obavijest o prijavi)

Ako nadležna Komisija utvrdi da prijava nije očigledno neosnovana i da se odnosi na činjeničnu tvrdnju obuhvaćenu ovim zakonom, bez odlaganja dostavlja prijavljenoj osobi obavijest o sadržaju prijave i dokazima na kojima se zasniva.

Obavijest mora sadržavati pouku o pravu na ispravku ili povlačenje izjave u roku od 48 sati od urednog prijema obavijesti.

Član 12.

(Ispravka ili povlačenje u roku od 48 sati)

Ako prijavljena osoba u roku od 48 sati od urednog prijema obavijesti potpuno i nedvosmisleno ispravi ili povuče spornu izjavu, Komisija prijavu odbacuje i prekršajni postupak se neće pokrenuti.

Ispravka ili povlačenje mora biti objavljeno putem istog komunikacijskog kanala kojim je sporna informacija iznesena, kada je to objektivno moguće, ili putem kanala koji osigurava približno jednak nivo dostupnosti javnosti.

Ako je izjava prenesena putem više medija ili kanala bez kontrole prijavljene osobe, dovoljno je da prijavljena osoba ispravku javno objavi na službenoj internet stranici ili službenom profilu i da je dostavi mediju ili organizatoru kod kojeg je sporna izjava prvobitno data.

Odbacivanje prijave na osnovu ovog člana ne predstavlja utvrđivanje odgovornosti niti se upisuje u registar pravosnažnih odluka.

Član 13.

(Ponavljanje iste neistinite informacije)

Pravo iz člana 12. ovog zakona ne može se koristiti za novu izjavu koja je ista ili suštinski ista kao izjava koju je ista osoba ranije ispravila ili povukla nakon obavijesti Komisije.

U slučaju iz stava 1. ovog člana Komisija, ako utvrdi postojanje zakonskih uslova, može neposredno nastaviti postupak i podnijeti zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka.

V. FEDERALNA KOMISIJA ZA INTEGRITET JAVNIH INFORMACIJA

Član 14.

(Status Komisije)

Osniva se Federalna komisija za integritet javnih informacija (u daljem tekstu: Komisija) kao nezavisan i samostalan federalni organ nadležan za prethodnu provjeru prijave i pokretanje prekršajnog postupka u skladu sa ovim zakonom.

Komisija nema ovlaštenje da izriče novčane kazne niti da konačno utvrđuje prekršajnu odgovornost.

Član 15.

(Sastav Komisije)

Komisiju čini pet članova koji se biraju na osnovu javnog konkursa, na mandat od šest godina bez mogućnosti ponovnog izbora.

Najmanje tri člana Komisije moraju biti diplomirani pravnici sa najmanje deset godina profesionalnog iskustva, od čega najmanje pet godina u oblastima ustavnog, upravnog, prekršajnog, medijskog ili ljudskih prava.

Član Komisije ne može biti osoba koja je u posljednje tri godine obavljala funkciju u organu političke stranke ili bila izabrani ili imenovani politički funkcioner.

Član 16.

(Izbor i razrješenje)

Članove Komisije, nakon javnog konkursa i rang-liste nezavisne konkursne komisije, imenuje Parlament Federacije Bosne i Hercegovine na način propisan poslovnica oba doma.

Član može biti razriješen prije isteka mandata samo zbog ostavke, trajne nesposobnosti za obavljanje funkcije, pravosnažne osude za krivično djelo koje ga čini nedostojnim funkcije, teškog kršenja službene dužnosti ili nastupanja nespojivosti.

Razrješenje ne može biti zasnovano na sadržaju odluke ili pravnom stavu člana Komisije.

Član 17.

(Nadležnosti Komisije)

Komisija:

- 1) prima i evidentira prijave;
- 2) vrši prethodnu provjeru dopuštenosti i osnovanosti prijave;
- 3) pribavlja javno dostupne i službene dokumente neophodne za provjeru;
- 4) dostavlja prijavu prijavljenoj osobi i omogućava ispravku ili povlačenje;
- 5) odbacuje očigledno neosnovane, nedopuštene i zloupotrebljavajuće prijave;
- 6) podnosi nadležnom sudu zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka;
- 7) vodi evidencije i javni registar pravosnažnih odluka;
- 8) objavljuje godišnji izvještaj o primjeni zakona, bez zauzimanja političkih stavova.

Član 18.

(Nezavisnost i zabrana političkih instrukcija)

U radu na pojedinačnim predmetima Komisija je nezavisna i ne može primati niti tražiti instrukcije od Vlade Federacije Bosne i Hercegovine, Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, političkih stranaka, nosilaca javnih funkcija ili drugih organa i osoba.

Svaki pokušaj nedopuštenog uticaja evidentira se i navodi u godišnjem izvještaju Komisije.

VI. PRIJAVA I PRETHODNI POSTUPAK

Član 19.

(Pravo podnošenja prijave)

Prijavu može podnijeti svako fizičko ili pravno lice, medij, udruženje, nevladina organizacija, institucija ili drugi subjekt.

Prijava se može podnijeti elektronskim ili pisanim putem i mora sadržavati dovoljno podataka da se može utvrditi ko je dao izjavu, sadržaj izjave, približno vrijeme i mjesto odnosno kanal objave, te razloge zbog kojih podnosilac smatra da je riječ o neistinitom činjeničnom navodu.

Anonimna prijava može biti osnov za provjeru samo ako sadrži provjerljive dokaze ili upućuje na javno dostupne službene izvore.

Član 20.

(Prethodna provjera)

Komisija u prethodnoj provjeri utvrđuje:

- 1) da li je prijavljena osoba obuhvaćena ovim zakonom;
- 2) da li je izjava javno iznesena;
- 3) da li izjava predstavlja objektivno provjerljivu činjeničnu tvrdnju;
- 4) da li je povezana sa vršenjem javne funkcije;
- 5) postoje li vjerodostojni podaci koji ukazuju da je tvrdnja neistinita;
- 6) da li prijava predstavlja očiglednu zloupotrebu postupka.

Član 21.

(Odbacivanje prijave)

Komisija obrazloženim zaključkom odbacuje prijavu ako:

- 1) nisu ispunjeni uslovi iz člana 20. ovog zakona;
- 2) izjava očigledno spada u izuzetke iz člana 9. ovog zakona;
- 3) ne postoji ni minimalan skup provjerljivih činjenica koje ukazuju na moguću neistinitost;
- 4) je nastupila zastarjelost;
- 5) je izjava u roku iz člana 12. potpuno i nedvosmisleno ispravljena ili povučena.

Član 22.

(Zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka)

Ako nakon provedene prethodne provjere i isteka roka za ispravku ili povlačenje Komisija utvrdi da postoji osnovana sumnja da je učinjen prekršaj iz člana 7. ovog zakona, podnosi nadležnom sudu zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka u skladu sa Zakonom o prekršajima Federacije Bosne i Hercegovine.

Uz zahtjev se dostavljaju izjava, dokumentacija, službeni podaci, odgovor prijavljene osobe i drugi relevantni dokazi.

Član 23.

(Zaštita od zloupotrebe prijave)

Komisija može spojiti ili zaključiti postupanje po većem broju prijava koje se odnose na istu izjavu i iste činjenice.

Ponavljane prijave o istoj stvari, bez novih činjenica ili dokaza, neće se ponovo razmatrati.

Sama činjenica podnošenja prijave ne može se predstavljati kao dokaz da je prijavljena osoba iznijela neistinitu informaciju.

VII. SUDSKI POSTUPAK I SANKCIJE

Član 24.

(Nadležnost suda)

O postojanju prekršaja i odgovornosti odlučuje isključivo stvarno i mjesno nadležni sud u prekršajnom postupku.

Na postupak, pravne lijekove, izvršenje sankcije i druga pitanja koja nisu uređena ovim zakonom primjenjuje se Zakon o prekršajima Federacije Bosne i Hercegovine.

Član 25.

(Novčane kazne)

Za prekršaj iz člana 7. ovog zakona nosiocu javne funkcije izriče se novčana kazna:

- 1) od 1.000 KM do 3.000 KM za prvi utvrđeni prekršaj;
- 2) od 3.000 KM do 6.000 KM za ponovljeni prekršaj u roku od dvije godine od pravosnažnosti prethodne odluke;
- 3) od 6.000 KM do 10.000 KM ako osoba javno ponovi istu ili suštinski istu neistinitu informaciju za koju je ranije pravosnažnom odlukom utvrđeno da predstavlja prekršaj.

Član 26.

(Odmjeravanje sankcije)

Pri odmjerenju kazne sud naročito cijeni stepen krivice, javni doseg izjave, značaj informacije, posljedice za javno informiranje, ponašanje nakon iznošenja izjave, raniju prekršajnu odgovornost po ovom zakonu i druge olakšavajuće i otežavajuće okolnosti.

Kazna mora biti proporcionalna i ne smije imati za cilj odvratanje od legitimnog političkog govora ili kritike.

Član 27.

(Lično plaćanje kazne)

Novčanu kaznu izrečenu po ovom zakonu nosilac javne funkcije plaća iz ličnih sredstava.

Zabranjeno je plaćanje, refundiranje ili nadoknađivanje kazne iz budžeta, sredstava organa vlasti, javnog fonda, javnog preduzeća, ustanove ili drugog subjekta koji se finansira javnim sredstvima.

Član 28.

(Javna ispravka nakon pravosnažne odluke)

Pored novčane kazne, sud može naložiti objavljivanje kratke i jasne ispravke ako je to potrebno radi otklanjanja posljedica neistinite službene informacije.

Ispravka se objavljuje, kada je to moguće, putem istog ili približno jednakog komunikacijskog kanala kojim je sporna informacija prvobitno iznesena.

Ispravka ne smije sadržavati ponižavajući, stigmatizirajući ili politički propagandni sadržaj.

Član 29.

(Zastarjelost)

Prekršajni postupak po ovom zakonu ne može se pokrenuti ako je od dana javnog iznošenja sporne izjave proteklo šest mjeseci.

Za ponavljanje iz člana 13. i člana 25. tačka 3) rok počinje teći od dana svake nove javne objave.

Na prekid, zastoj i apsolutnu zastarjelost primjenjuju se odredbe Zakona o prekršajima Federacije Bosne i Hercegovine.

VIII. JAVNOST I EVIDENCIJE

Član 30.

(Javni registar pravosnažnih odluka)

Komisija vodi javno dostupan elektronski registar pravosnažnih sudskih odluka donesenih po ovom zakonu.

Registar sadrži ime i funkciju odgovorne osobe, datum i sažeti sadržaj sporne izjave, utvrđene činjenice, vrstu i visinu sankcije i podatak o izvršenoj javnoj ispravci.

Podaci o prijavama koje su odbačene ili u kojima nije utvrđena odgovornost ne objavljuju se kao evidencija prekršilaca.

Član 31.

(Godišnji izvještaj)

Komisija jednom godišnje Parlamentu Federacije Bosne i Hercegovine dostavlja izvještaj o primjeni ovog zakona.

Izveštaj sadrži zbirne podatke o broju prijava, razlozima odbacivanja, broju zahtjeva upućenih sudovima, ishodima postupaka, prosječnom trajanju postupka i preporukama za tehničko unapređenje primjene zakona.

Izveštaj ne smije sadržavati političke ocjene o strankama, ideologijama ili političkim programima.

IX. ODNOS PREMA KRIVIČNOM POSTUPKU I DRUGIM PROPISIMA

Član 32.

(Sumnja na krivično djelo)

Ako Komisija tokom postupanja dođe do podataka koji ukazuju na moguće izvršenje krivičnog djela, bez odlaganja ih dostavlja nadležnom tužilaštvu.

Dostavljanje podataka tužilaštvu ne znači da je Komisija utvrdila krivičnu odgovornost niti prejudicira odluku nadležnih organa.

Član 33.

(Odnos prema drugim postupcima)

Primjena ovog zakona ne utiče na prava i obaveze utvrđene propisima o pristupu informacijama, javnom informiranju, izborima, sukobu interesa, zaštiti od klevete, krivičnoj i građanskoj odgovornosti, osim u dijelu koji je ovim zakonom izričito uređen.

Ista radnja ne može biti dva puta sankcionisana kao isti prekršaj na osnovu istih činjenica, u skladu sa načelom ne bis in idem.

X. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 34.

(Podzakonski akti)

Parlament Federacije Bosne i Hercegovine i Komisija će, u okviru svojih nadležnosti, u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona donijeti potrebne akte o javnom konkursu, unutrašnjoj organizaciji, elektronskom podnošenju prijava, načinu vođenja evidencija i zaštiti ličnih podataka.

Član 35.

(Početak rada Komisije)

Postupak izbora prvog sastava Komisije pokrenut će se najkasnije u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Do početka rada Komisije ne mogu se pokretati postupci za prekršaje iz ovog zakona.

Član 36.

(Zabrana retroaktivne primjene)

Ovaj zakon primjenjuje se isključivo na izjave javno iznesene nakon početka njegove primjene.

Član 37.

(Stupanje na snagu)

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenim novinama Federacije BiH“, a odredbe o prekršajnoj odgovornosti počinju se primjenjivati 120 dana od dana stupanja na snagu.

OBRAZLOŽENJE

I. USTAVNI I PRAVNI OSNOV

Predlaganje ovog zakona polazi od ustavne obaveze Federacije Bosne i Hercegovine da osigurava najviši nivo međunarodno priznatih prava i sloboda, uključujući slobodu govora i štampe, jednakost pred zakonom i druge temeljne slobode. Ustav Federacije također uređuje podjelu nadležnosti između Federacije i kantona, zbog čega je radni tekst svjesno ograničen na nosioce javnih funkcija federalnog nivoa.

Prekršajni dio zakona koncipiran je tako da se konačna odluka o odgovornosti donosi pred nadležnim sudom, dok Komisija ima ulogu prethodne provjere i ovlaštenog podnosioca zahtjeva. Takva konstrukcija prati opći model Zakona o prekršajima Federacije Bosne i Hercegovine, prema kojem ovlašten organ može pokrenuti postupak pred nadležnim sudom.

Posebnu pažnju potrebno je posvetiti usklađenosti sa slobodom izražavanja iz člana 10 Evropske konvencije o ljudskim pravima. Zbog toga prijedlog ne sankcionira mišljenja, vrijednosne sudove, kritiku, obećanja, prognoze, satiru ili retoričko pretjerivanje, već samo konkretne i objektivno provjerljive činjenične tvrdnje uz dokazivanje odgovarajućeg stepena krivice.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Demokratski politički proces podrazumijeva široku slobodu izražavanja, uključujući oštru političku kritiku i sukob mišljenja. Istovremeno, građani moraju imati razumnu mogućnost da službene podatke koje iznose nosioci javnih funkcija razlikuju od političkog stava ili propagandne poruke.

Postojeći pravni okvir sadrži različite mehanizme odgovornosti za zloupotrebe službenog položaja, izborna pravila, pristup informacijama i druge povrede, ali ne uspostavlja poseban, precizno ograničen mehanizam prekršajne odgovornosti nosioca federalne javne funkcije za svjesno iznošenje konkretne neistinite službene informacije.

Predloženi model nastoji popuniti taj prostor uz snažne procesne zaštite: usku definiciju prekršaja, teret dokazivanja na ovlaštenom organu, sudska odluku, izričita isključenja za politički govor i mogućnost ispravke ili povlačenja u roku od 48 sati.

III. OBJAŠNJENJE KLJUČNIH RJEŠENJA

Jasna granica između činjenice i mišljenja. Kažnjiva može biti samo objektivno provjerljiva činjenična tvrdnja. Politička ocjena poput „ovo je najbolja vlada“ nije predmet ovog zakona.

Materijalna značajnost. Zakon nije namijenjen kažnjavanju sitnog lapsusa ili beznačajne greške. Fokus je na informacijama o budžetu, investicijama, javnom dugu, zakonima, projektima, statistici, javnim davanjima i drugim pitanjima od javnog značaja.

Subjektivni element odgovornosti. Nije dovoljno da je izjava netačna. Mora biti dokazano da je osoba znala da je netačna ili je očigledno zanemarila dostupne službene podatke.

Pravilo 48 sati. Prijavljena osoba dobija mogućnost da u roku od 48 sati od uredne obavijesti potpuno ispravi ili povuče spornu izjavu. Tada se prijava odbacuje. To pravilo potiče brzo ispravljanje javnog prostora umjesto automatskog kažnjavanja.

Zaštita od ponavljanja. Pravo na odbacivanje prijave nakon ispravke ne može se koristiti za ponovno plasiranje iste ili suštinski iste neistinite tvrdnje.

Sud odlučuje. Komisija ne izriče kaznu. Ona filtrira prijave, pribavlja osnovne podatke i, kada postoje uslovi, podnosi zahtjev sudu.

Lično plaćanje kazne. Kazna se ne može prebaciti na budžet ili javnu instituciju. Time se izbjegava situacija u kojoj građani finansiraju sankciju izrečenu funkcioneru.

Javni registar samo pravosnažnih odluka. Sama prijava ne stvara javnu stigmatu. U registar se upisuju samo pravosnažne odluke kojima je odgovornost utvrđena.

IV. FINANSIJSKE POSLJEDICE

Provođenje zakona zahtijevalo bi sredstva za rad Komisije, stručnu službu, elektronski sistem prijava i javni registar. U radnoj verziji nije utvrđen tačan fiskalni iznos. Prije upućivanja prijedloga potrebno je izraditi procjenu fiskalnog učinka u skladu sa pravilima Federacije Bosne i Hercegovine. Trošak se može ograničiti malom stručnom službom i korištenjem postojeće informatičke i administrativne infrastrukture Parlamenta ili druge federalne institucije.

V. OČEKIVANI EFEKTI

- brže javno ispravljanje netačnih službenih informacija;
- veća lična odgovornost nosilaca javnih funkcija za podatke koje predstavljaju građanima;
- povećanje povjerenja u službene informacije i institucije;
- jačanje kulture dokazivosti i korištenja službenih podataka u političkoj komunikaciji;
- jasnije razlikovanje političkog mišljenja od činjenične tvrdnje.

VI. PRIMJERI PRIMJENE

„Federacija je za projekat X izdvojila 40 miliona KM.”

Ako službeni budžetski dokumenti nedvosmisleno pokazuju 4 miliona KM, radi se o provjerljivoj tvrdnji koja može biti predmet prijave.

„Ovo je najuspješnija vlada u historiji.”

Vrijednosni sud. Nije predmet sankcioniranja.

„Ako se usvoji ovaj zakon, ekonomija će propasti.”

Politička prognoza. Nije predmet sankcioniranja.

„Parlament je usvojio zakon X.”

Ako zakon uopće nije usvojen, riječ je o provjerljivoj činjenici. Prijavljena osoba ipak ima pravo na ispravku ili povlačenje u roku od 48 sati od obavijesti.

Pogrešno navedena cifra u intervjuu koja je odmah ispravljena.

U pravilu ne bi trebala dovesti do sankcije, posebno ako nema dokaza svjesnog obmanjivanja i ako je ispravka izvršena u skladu sa zakonom.

VII. KLJUČNA PITANJA ZA STRUČNU I JAVNU RASPRAVU

- da li je institucionalno bolje osnovati posebnu Komisiju ili ovlastiti postojeći nezavisni federalni organ uz dodatne garancije nezavisnosti;
- da li obuhvat zakona treba ostati striktno na federalnim funkcionerima ili kasnije pripremiti model-zakon za kantonalne nivoe;
- koji rok zastarjelosti najbolje balansira brzinu postupka i pravnu sigurnost;
- da li sudu treba ostaviti mogućnost javne ispravke kao dodatne mjere ili je učiniti obaveznom u svakom pravosnažno utvrđenom slučaju;
- kako tehnički osigurati da javni registar ne preraste u politički alat i da sadrži isključivo pravosnažne odluke.

PRAVNI IZVORI KORIŠTENI ZA RADNU KONSTRUKCIJU

1. Ustav Federacije Bosne i Hercegovine. Parlament Federacije BiH - ustavni tekst i podjela nadležnosti; zaštita slobode govora i štampe.

2. Ustav Bosne i Hercegovine. Član II - ljudska prava i temeljne slobode, uključujući slobodu izražavanja.

3. Zakon o prekršajima Federacije Bosne i Hercegovine. Opći procesni okvir za zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka, nadležni sud, sankcije i pravne lijekove; uz izmjene objavljene 2025. godine.

4. Evropska konvencija o ljudskim pravima - član 10. Standard zaštite slobode izražavanja, posebno važan za politički govor i proporcionalnost ograničenja.

Radna pravna ocjena: Koncept može biti znatno pravno odbranjiviji ako ostane strogo ograničen na dokazivo neistinite činjenice, ako sankciju izriče sud, ako postoji pravo na brzu ispravku i ako se zakonom izričito štite mišljenja, kritika i politička procjena. Ipak, prije formalnog podnošenja preporučuje se posebno ustavnopravno mišljenje o nadležnosti Federacije i detaljna provjera usklađenosti sa članom 10 Evropske konvencije.